

Vila Palme Krásná Lípa

Místo:	Krásná Lípa, Čelakovského 40/13
GPS:	50°55'02.3"N 14°29'48.7"E
Doba výstavby:	1929
Klient:	Josef Franz Palme
Poznámka:	Dnes domov pro mentálně postižené



Vila Palme, hlavní vchod s vysutou markýzou, stav 2020, foto: Till Schuster

Patří mezi největší funkcionalistické vily v České republice. Pestrá prostorová skladba vyvedená v pěti výškových úrovních přesto dává monumentální stavbě překvapivou vzdušnost.

Textilní továrník Franz Josef Palme se v šedesáti letech zhlédl v nejmodernější architektuře své doby. Zadal Hansu Richterovi jak stavbu vily, tak nové tovární haly. Architekt získal ideálního klienta, který nešetřil penězi a skýtal velkou tvůrčí volnost. Přesto se musel s jedním velkým a u funkcionalistických staveb neobvyklým limitem poprat. Dům vyrostl na základech staré eklektické vily postavené stejným stavebníkem roku 1912. Ta dostala životnost pouhých 16 let. V letech 1928 a 1929 už na jejím místě vyrostla novostavba.

Vila skrývá desítky pokojů (dobové zvěsti mluvily až o osmdesáti a dům dostal pro svou provokativní podobu přezdívku „opičí pavilon“/Affekasten). Nepřirozené rozříštění hmoty objektu do čtyř hranolových bloků a výškové poměry svázané základy zbořené vily si vyžádaly stavbu několika schodišť. Hlavní vchod ústí do domu na úrovni suterénu. Do obytných prostor vede honosné mramorové schodiště se štukovou výzdobou stěn s geometrickými motivy. Centrální prostor tvoří obývací hala obřích rozměrů. Výškou sahá přes dvě

podlaží, prostor prosvětlují velkorysá okna sahající od podlahy po strop. V hale stojí dvouramenné dřevěné schodiště s nápaditým zábradlím s richtrovským motivem rastru. V patře nad halou se nachází pokoje s pásovými okny prořezávající dvě na sebe kolmé stěny. Samozřejmostí je ukončení budovy komplexem rozlehlých plochých střech.

Unikátní součástí areálu představují terasy, které navrhl architekt v rámci zahradních úprav. Obklopují vilu ze tří stran. První leží na úrovni suterénu a je přístupná jen z ulice. Hlavní terasa navazuje na vilu ve výškové úrovni centrální haly. Plochu rozdělují pergoly v podobě železobetonového skeletu s dřevěnými výplněmi opět s motivem rastru. Součástí je i vyhlídka z vysutého balkonu. Třetí terasa leží o patro výš a plynule přechází do lesíka nad vilou. Jde o dlážděnou promenádu, která vrcholí odpočinkovým koutem s kamennými lavicemi. Vila si udržela řadu původních prvků, jako obložení centrální haly z tmavého leštěného dřeva, kování dveří a oken aj. Cenné detaily představují kovové brány a branky s autorským designem.

Dům po konfiskaci v roce 1945 sloužil jako rekreační středisko. Dnes v něm sídlí ústav pro mentálně postižené. V mezích možností přistupuje ústav ke stavebním úpravám citlivě. Nejzásadnějším zásahem byla dvoupatrová nástavba bloku s původním bytem správce a garáží.



Vila Palme, zábradlí schodiště v hale, stav 2006, foto: Marta Pavlíková